

FRANTIŠEK BROŽ
MARIE BOCCOU KESTŘÁNKOVÁ

Putování po krajích České republiky

Reálie České republiky

Pracovní sešit pro české školy v zahraničí

Putování po krajích České republiky

Reálie České republiky

Pracovní sešit pro české školy v zahraničí

František Brož – Marie Boccou Kestřánková

Úvod

Smyslem této publikace je nabídnout českým školám v zahraničí podporu při dosahování cílů vedoucích k osvojování a ověřování znalostí a dovedností žáků v oblasti reálií České republiky.

Metodickým východiskem publikace jsou vybrané očekávané výstupy ve vzdělávacích oblastech „Člověk a příroda“ a „Člověk a společnost“. V prvním případě se jedná o výstupy vzdělávacího oboru Zeměpis, ve druhém o výstupy vzdělávacího oboru Dějepis. Při řešení zadání pracovních listů se zároveň výraznou měrou uplatňují dovednosti žáků osvojované v oblasti jazykového vzdělávání, související zejména s prací s informacemi, jejich kritickým posouzením a uspořádáním. V rámci některých pracovních listů se pracuje i s výstupem vzdělávacích oborů Výtvarná výchova a Hudební výchova.

Obsah publikace je založen na regionálním principu, přičemž východiskem je krajské uspořádání. Ke každému kraji se vztahuje několik pracovních listů, z nichž větší část má společnou strukturu, k jednotlivým krajům je v základu přistupováno ze stejného úhlu pohledu:

- základní informace o kraji (zeměpisné údaje, hospodářská charakteristika);
- vnitřní struktura kraje;
- vybrané osobnosti spjaté s daným krajem.

U některých krajů jsou připojeny v různém rozsahu další pracovní listy pracující zejména s historickými a uměleckými pamětihodnostmi kraje, případně krajinnými a ekonomickými specifiky. V části těchto listů si žáci průběžně osvojují také výstupy z jazykového vzdělávání.

Těžiště uplatňovaných výstupů v publikaci tvoří výstupy ze zeměpisu, které se uplatňují ve všech pracovních listech I–III u všech krajů a v části dalších pracovních listů:

Z-9-1-01 organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů

Z-9-1-02 používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii

Z-9-2-02 rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu

Z-9-4-02 posoudí, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel

Z-9-6-02 hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu

Z-9-6-03 hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu

Z-9-6-04 lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky a hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit

Při práci s dalšími pracovními listy (pracovní listy označené číslovkou IV a výše) se v různé míře zpravidla jednorázově uplatňují další výstupy z různých vzdělávacích oblastí¹:

- Z-9-4-04 porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit
- Z-9-5-01 porovnává různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajín
- Z-9-5-02 uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů)
- Z-9-6-01 vymezení a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy
- Z-9-6-05 uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států
- D-9-1-03 orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu
- D-9-2-01 charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu
- D-9-2-02 objasní význam zemědělství, dobytkařství a zpracování kovů pro lidskou společnost
- D-9-4-01 popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států
- D-9-4-02 objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech
- D-9-4-03 vymezení úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí
- D-9-4-04 ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury
- D-9-5-02 vymezení význam husitské tradice pro český politický a kulturní život
- D-9-5-04 objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie
- D-9-5-05 objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky
- D-9-5-06 rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede příklady významných kulturních památek
- D-9-6-01 vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti
- D-9-6-03 porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů
- D-9-7-05 zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí

¹ Uvedeno bez nároku na pořadí, takové vymezení přesahuje možnosti této publikace.

D-9-8-01 vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků

D-9-8-02 vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce

D-9-8-04 prokáže základní orientaci v problémech současného světa

VV-9-1-06 interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků

HV-9-1-07 vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění

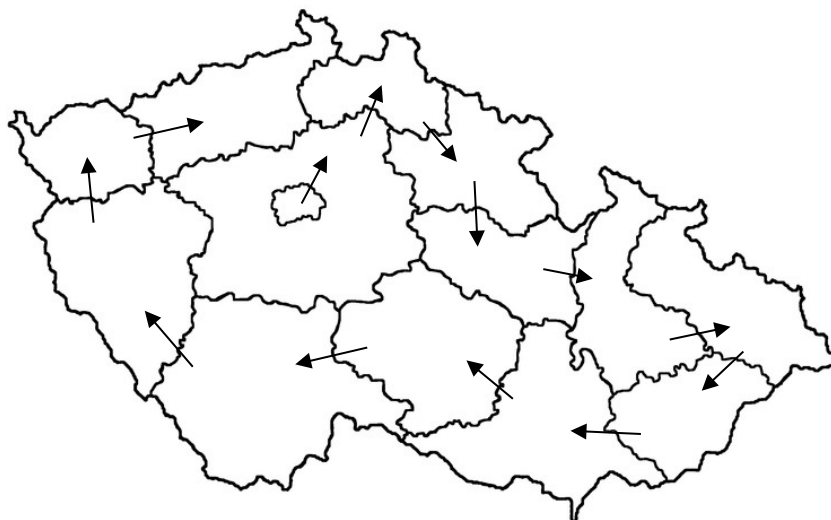
ČJL-9-1-01 odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji

ČJL-9-2-06 rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí

Pracovní listy jsou určeny pro práci ve výuce v určitém časovém prostoru, jehož přesnější definování stanovuje vyučující podle potřeb výuky v dané třídě. Při předpokladu vysoké míry individuálních odchylek mezi jednotlivými českými školami v zahraničí pracovní listy ponechávají vyučujícím dostatek prostoru k jejich využití v různých ročnících se zohledněním pokroku žáků v podmínkách konkrétních škol. Tomuto účelu může pomoci také rozdílná obtížnost pracovních listů v publikaci. Pracovní listy mají napomoci rozvoji dovedností spadajících pod očekávané výsledky učení, jejich prostřednictvím mají žáci často zjišťovat nové informace, rozvíjet dovednosti v oblasti jejich vyhledávání a třídění. Jen některé z pracovních listů lze využít také k monitorování dosažené úrovně osvojení v daném okamžiku. Žádný pracovní list v této publikaci není určený pro hodnocení výsledků vzdělávání. Pracovní listy mají částečně ilustrační charakter, představují příklady možných činností přispívajících k naplnění očekávaných výstupů RVP ZV.

Princip řazení krajů v publikaci

Kraje jsou v publikaci seřazeny tak, že putování po krajích vychází z hlavního města Prahy směrem k severovýchodu a dále kolem republiky podle směru hodinových ručiček. Symbolicky tak putování po krajích začínáme ve středu země a končíme v kraji, kde podle pověsti našli naši předkové svého prvního knížete...

O Praze

Vyhledejte na internetu potřebné informace a doplňte je do pracovního listu:

Rozloha kraje:

Počet obyvatel:

Hustota obyvatel:

Stručná charakteristika hospodářství kraje (uvedte tři různé informace):

1)

.....

.....

.....

2)

.....

.....

.....

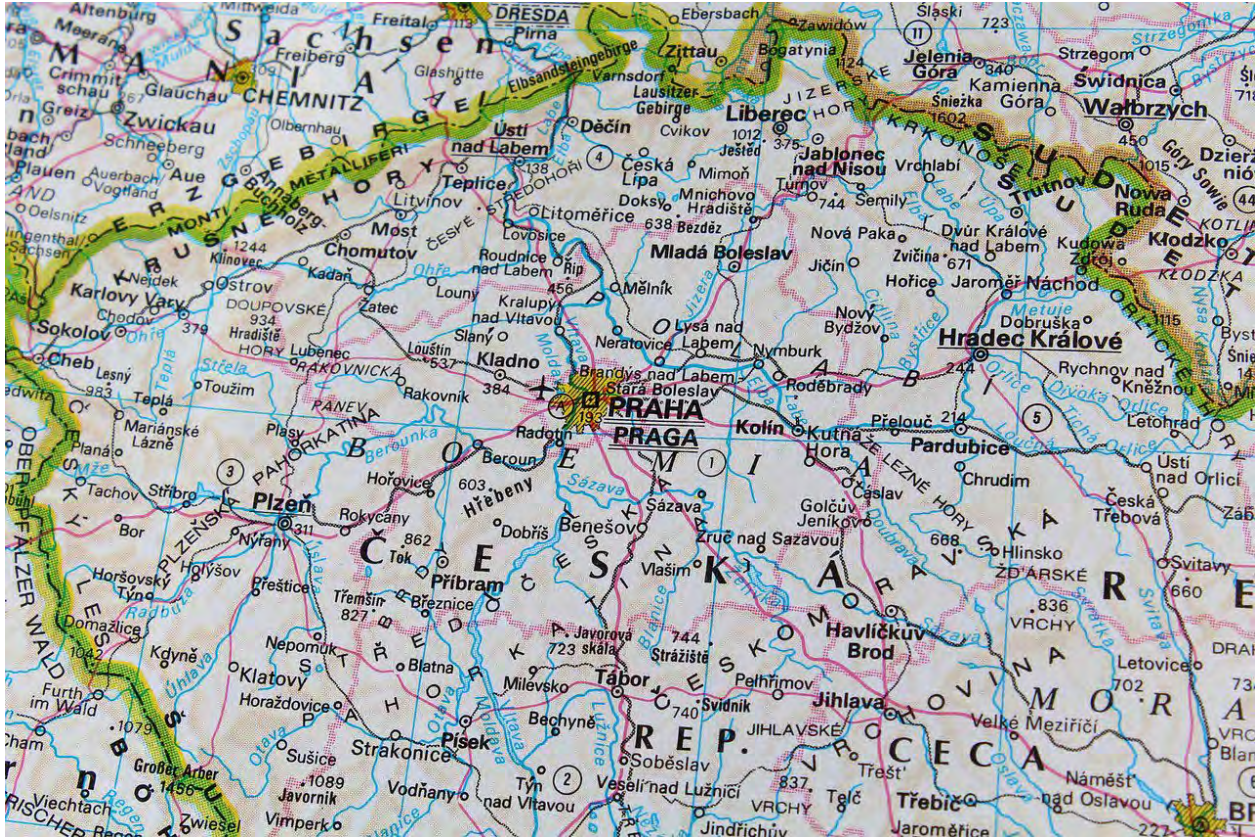
3)

.....

.....

Praha na mapě

Řešte úlohy pod mapou:

1) Napište, ve které části Čech se nachází Praha:

2) Najděte na mapě vždy jedno město, které leží daným směrem od Prahy:

a) sever

b) západ

c) východ

d) jih

3) Napište, kterým směrem se musíte vydat, když pojedete z Prahy do Krkonoš:

Pražské osobnosti

Doplňte jména osobností. Pokud nevíte, využijte k řešení internet nebo odbornou literaturu: Správnost odpovědí si zkontrolujte na konci publikace.

básník, žižkovský rodák, jediný český nositel Nobelovy ceny za literaturu

sedminásobná olympijská vítězka ve sportovní gymnastice, členka Mezinárodního olympijského výboru

světoznámý pražský židovský německy píšící spisovatel, autor románů *Zámek* a *Proces*

pražský rodák, barokní rytec a kreslíř žijící většinu života v cizině, proslulý rytinami měst a krajin

Moderní pražské sochy I

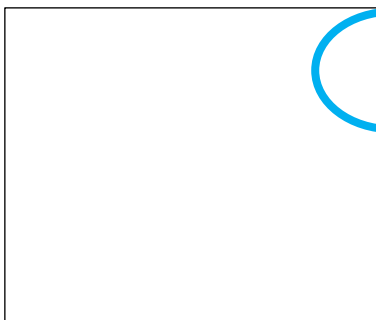
Zjistěte u následujících výtvarných děl, kdo je jejich autorem a kde se v Praze nacházejí:

A

B

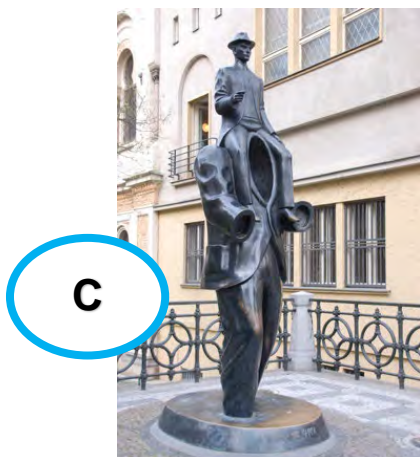
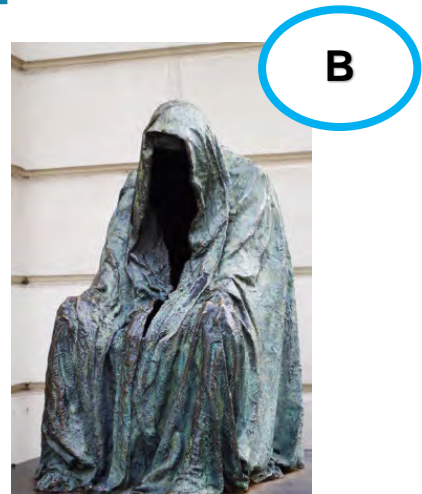
C

D

Moderní pražské sochy II

Odpovězte na otázky:

- 1) Která socha se ti nejvíce líbí?
- 2) Viděl/a jsi někdy některou z nich?
- 3) Na kterou sochu by ses rád/a šel/šla podívat?
- 4) Která socha v tobě vyvolává strach?
- 5) Která socha je podle tebe legrační?

Píšeme o Praze I

Vyberte si jedno z následujících míst v Praze a vyplňte k němu pět políček:

A

Název:

Kde se v Praze nachází?

Kdy ji postavili?

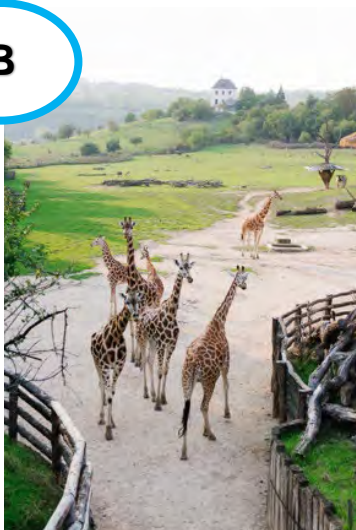
Proč tam lidé chodí?

Co se vám na budově líbí/nelíbí?

Název:

Kde se v Praze nachází?

B

Byli jste tam?

Proč tam lidé chodí?

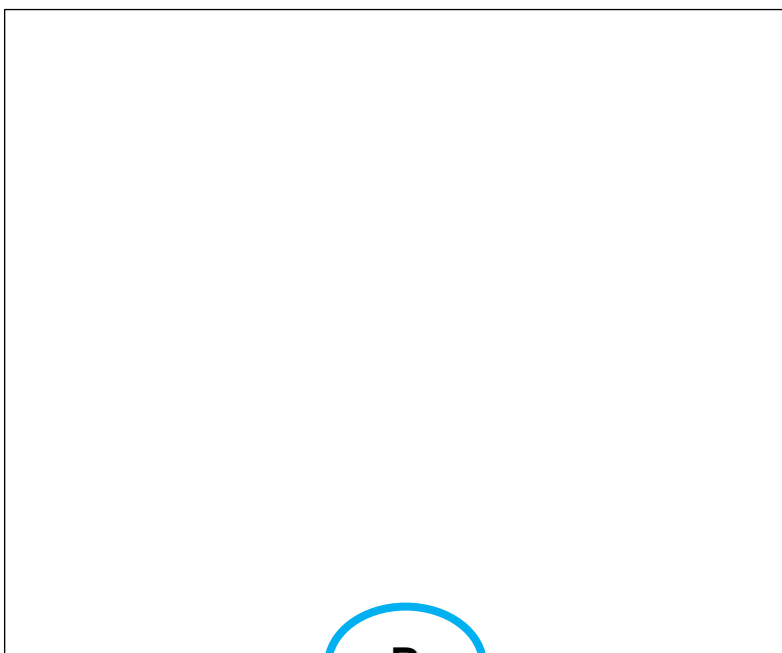
Proč máte/nemáte taková místa rádi?

Píšeme o Praze II

Vyberte si jedno z následujících míst v Praze a napište k němu 5 informací.
Pokud je nevíte z hlavy, najděte si je na internetu:

A

B

Pražské památky

Doplňte názvy k jednotlivým pražským památkám. Pokud nevíte, najděte odpověď na internetu.

A

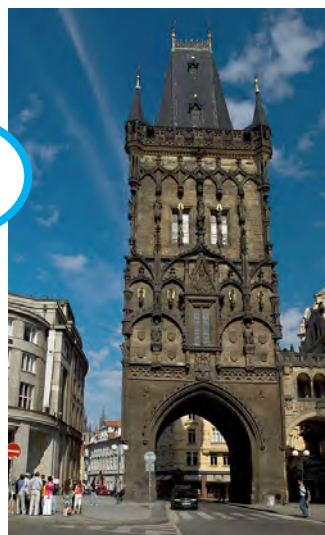

B

D

C

E

Praha a „moje“ hlavní město

Doplňte (vyhledejte) do tabulky údaje o Praze a hlavním městě státu, ve kterém žijete:

	Praha	hlavní město státu, ve kterém žijí
počet obyvatel		
rozloha v km²		
Hustota zalidnění (počet obyvatel / km²)		
nadmořská výška		
řeka/řeky ve městě		
nejstarší zmínky o městě (století)		
nejteplejší měsíc v roce		
nejchladnější měsíc v roce		

O kraji

Vyhledejte na internetu potřebné informace a doplňte je do pracovního listu:

Rozloha kraje:

Počet obyvatel:

Hustota obyvatel:

Stručná charakteristika hospodářství kraje (uvedte tři různé informace):

1)

.....

.....

.....

2)

.....

.....

.....

3)

.....

.....

.....

Středočeské okresy

Přiřaďte podle následujících popisů do mapy jednotlivé okresy:

1. Okres s centrem v Rakovníku sousedí jako jediný středočeský okres s Plzeňským i Ústeckým krajem.
2. Západním sousedem okresu s centrem v Berouně je Plzeňský kraj, na jihu sousedí s okresem Příbram.
3. Jižním sousedem okresu s centrem v Nymburce je okres Kolín, okres sousedí také s Královéhradeckým krajem.
4. Okres přiléhá k Praze zejména z východní a jižní strany. Tvoří ho správní obvod obce s rozšířenou působností Černošice.
5. Okres s centrem Kladno je jižním sousedem dvou okresů Ústeckého kraje, na západě sousedí s okresem Rakovník.
6. Jižním sousedem okresu s centrem v Příbrami jsou tři okresy Jihočeského kraje, na západě sousedí s Plzeňským krajem.
7. Okres s centrem v Kutné Hoře má za sousedy Kraj Vysočina a Pardubický kraj, jeho západním sousedem je okres Benešov.
8. Severním sousedem okresu s centrem v Kolíně je okres Nymburk, na východě má krátkou hranici s Pardubickým a Královéhradeckým krajem.
9. Okres s centrem Mělník je jediný středočeský okres, který sousedí s Libereckým i Ústeckým krajem, jeho východním sousedem je okres Mladá Boleslav.
10. Okres s centrem v Mladé Boleslavi je jediný středočeský okres, který sousedí s Libereckým i Královéhradeckým krajem, jeho západním sousedem je okres Mělník.
11. Okres tvoří pás kolem Prahy hlavně na východě a severu. Skládá se ze dvou správních obvodů obcí s rozšířenou působností – Říčany a Brandýs nad Labem-Stará Boleslav.
12. Okres s centrem v Benešově je jediný středočeský okres, který sousedí s Jihočeským krajem i Krajem Vysočina, na severu tvoří jeho hranici okresy Praha-západ a Praha-východ.

Osobnosti Středočeského kraje

Doplňte jména osobností. Pokud nevíte, využijte k řešení internet nebo odbornou literaturu: Správnost odpovědí si zkontrolujte na konci publikace.

babička svatého Václava, manželka prvního historicky doloženého Přemyslovce, zavražděna na Tetíně

univerzitní student, vyrůstal ve Všetatech, upálil se 16. 1. 1969 na protest proti potlačování svobod a netečnosti veřejnosti po srpnu 1968

světově nejhranější český hudební skladatel, rodák z Nelahozevsí, autor opery *Rusalka*

rodák z Hrusic, český malíř, karikaturista, spisovatel, ilustrátor Haškova *Švejka*, tvůrce postav kocoura Mikeše i chytré kmotry lišky

Pamětihodnosti Středočeského kraje

Doplňte názvy k jednotlivým památkám. Pokud nevíte, najděte odpověď na internetu. Náповěda: Všechny názvy začínají na písmeno **k**.

A**B****C****D****E**

O kraji

Vyhledejte na internetu potřebné informace a doplňte je do pracovního listu:

Rozloha kraje:

Počet obyvatel:

Hustota obyvatel:

Stručná charakteristika hospodářství kraje (uvedte tři různé informace):

1)

.....

.....

.....

2)

.....

.....

.....

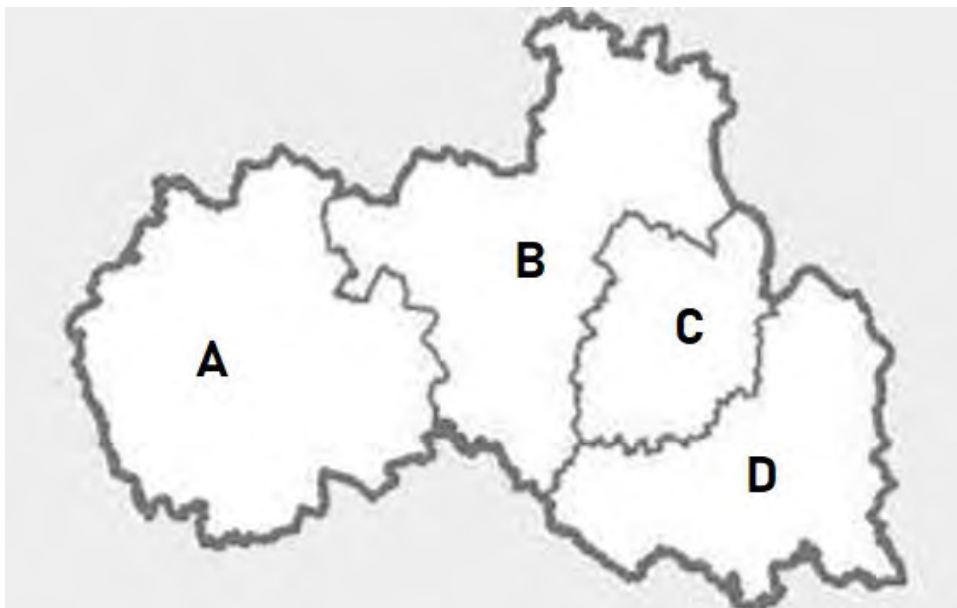
3)

.....

.....

.....

Okresy Libereckého kraje

Přiřaďte podle následujících popisů do mapy jednotlivé okresy:

1. Okres Semily zabírá východní část kraje, nejdelší část jeho hranic se dotýká Královéhradeckého kraje.
2. Okres s centrem v Liberci je jediným okresem, který sousedí se všemi ostatními okresy Libereckého kraje.
3. Nejmenší okres kraje s centrem v Jablonci nad Nisou je sevřený mezi okresy Liberec a Semily, na severu sousedí s Polskem.
4. Na východě okres s centrem v České Lípě sousedí s okresem Liberec, zbylá část hranice se dotýká Ústeckého a Středočeského kraje.

Osobnosti Libereckého kraje

Doplňte jména osobností. Pokud nevíte, využijte k řešení internet nebo odbornou literaturu: Správnost odpovědí si zkontrolujte na konci publikace.

zakladatel textilního průmyslu na Liberecku, jeden z nejúspěšnějších průmyslníků českých zemí 19. století

liberecký rodák, přezdívaný jako Král komiků, výrazná osobnost kulturního života meziválečného Československa

první ministerský předseda Československa, první roky jeho života jsou spjatý se Semilskem

liberecký rodák, literární kritik, spisovatel a novinář, v Liberci je po něm pojmenované gymnázium a divadlo

Pamětihodnosti Libereckého kraje

Doplňte názvy k jednotlivým památkám. Pokud nevíte, najděte odpověď na internetu: Správnost odpovědí si zkontrolujte na konci publikace.

A**B****C**

O kraji

Vyhledejte na internetu potřebné informace a doplňte je do pracovního listu:

Rozloha kraje:

Počet obyvatel:

Hustota obyvatel:

Stručná charakteristika hospodářství kraje (uvedte tři různé informace):

1)

.....

.....

.....

2)

.....

.....

.....

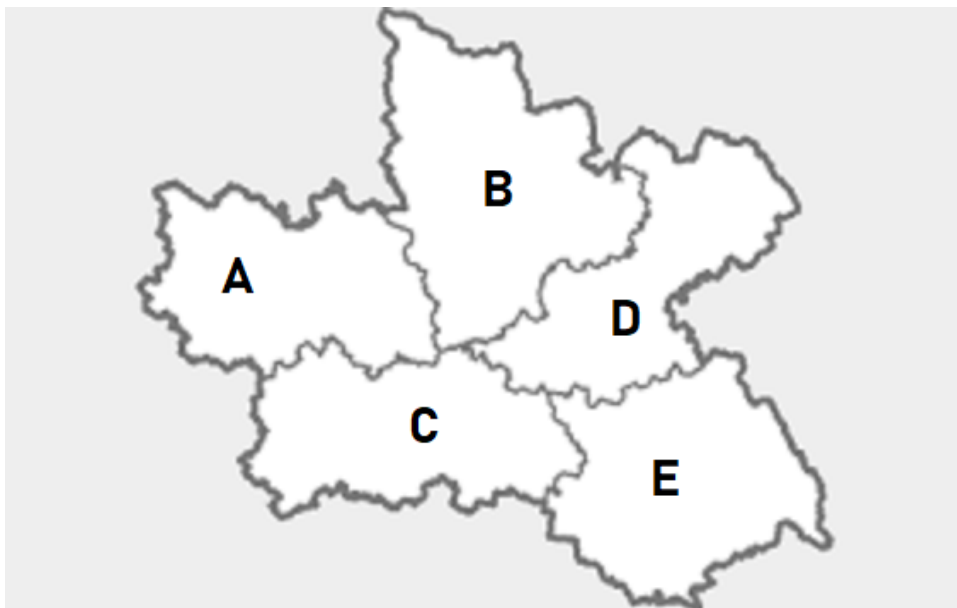
3)

.....

.....

.....

Okresy Královéhradeckého kraje

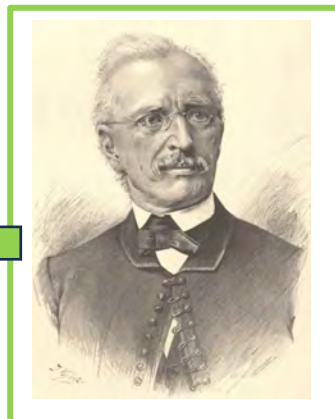
Přiřaďte podle následujících popisů do mapy jednotlivé okresy:

1. Okres s centrem v Hradci Králové jako jediný sousedí se všemi ostatními okresy kraje.
2. Nejzápadnější okres kraje s centrem v Jičíně má za sousedy Liberecký i Středočeský kraj.
3. Na severu sousedí okres s centrem v Trutnově s Polskem, na západě s Libereckým krajem.
4. Jediný okres kraje, který nesousedí s jiným krajem, má za souseda Polsko. Centrem okresu je Náchod.
5. Na jihu sousedí okres s centrem v Rychnově nad Kněžnou s Pardubickým krajem, na severovýchodě s Polskem.

Osobnosti Královéhradeckého kraje

Doplňte jména osobností. Pokud nevíte, využijte k řešení internet nebo odbornou literaturu: Správnost odpovědí si zkontrolujte na konci publikace.

rodák z Miletína, autor asi nejslavnějších balad v české literatuře (*Polednice, Poklad...*)

vojevůdce za třicetileté války, z Jičína učinil centrum svého panství, zavražděn v Chebu

spisovatel několikrát navržený na Nobelovu cenu, autor cestopisů, pohádek, varoval před fašismem

spisovatelka spjatá s Ratibořicemi a okolím, autorka na pomezí romantismu a realismu

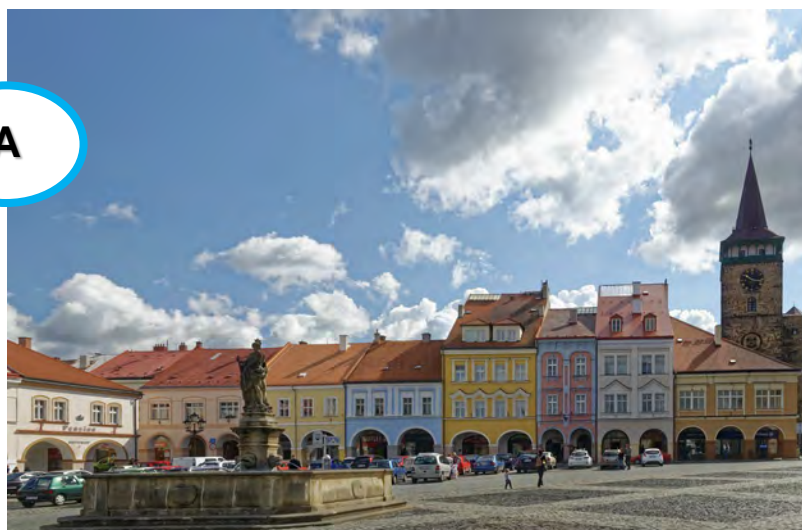
Města v kraji

Určete na základě informací v rámečcích jednotlivá města: Správnost odpovědí si zkontrolujte na konci publikace.

Znáte loupežníka Rumcajse? To je postava příběhů z knížek, které Václav Čtvrtek napsal pro děti. Rumcajs se stal nejen novodobým symbolem města, ale přispěl také k tomu, že se zde už přes 30 let každoročně pořádá pohádkový festival. Možná vám pomůže pohádka:

<https://www.youtube.com/watch?v=JRFhQWQ42Og>

A

B

Dominantou tohoto města je krásný zámek na kopci. Zpívá se o něm v této lidové písničce. Podle ní město snadno určíš:

<https://www.youtube.com/watch?v=RdlxwiJzIL8>

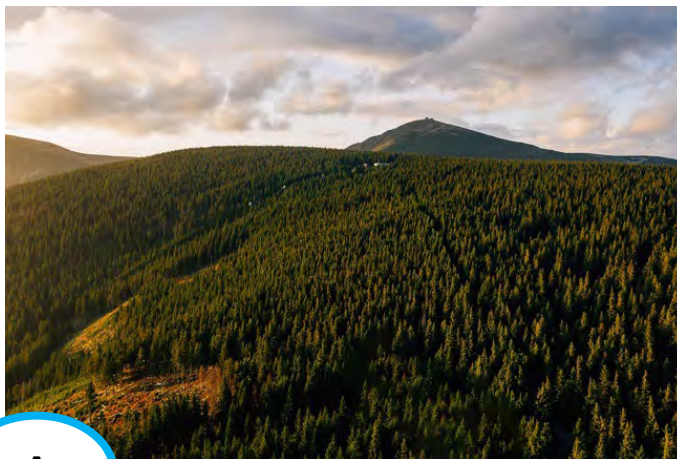

C

Tomuto městu se někdy říká Salon republiky, protože v něm najdeme budovy, které jsou výsledkem práce slavných českých architektů. Muzeum východních Čech postavil architekt Jan Kotěra. Architekt Josef Gočár je autorem mnoha slavných moderních budov. Například budovy gymnázia nebo upravoval náměstí, které je pojmenováno po prvním prezidentovi Československa – Masarykovo náměstí. Před budovou banky stojí velká socha tohoto prezidenta, jejíž prvního odhalení se osobně zúčastnil jak sochař Otto Guthfreund, tak sám prezident Masaryk.

Píšeme o místech v kraji

Vyberte si jedno z následujících míst v kraji a napište k němu 5 informací.
Pokud je nevíte z hlavy, najděte si je na internetu:

A

B

O kraji

Vyhledejte na internetu potřebné informace a doplňte je do pracovního listu:

Rozloha kraje:

Počet obyvatel:

Hustota obyvatel:

Stručná charakteristika hospodářství kraje (uvedte tři různé informace):

1)

.....

.....

.....

2)

.....

.....

.....

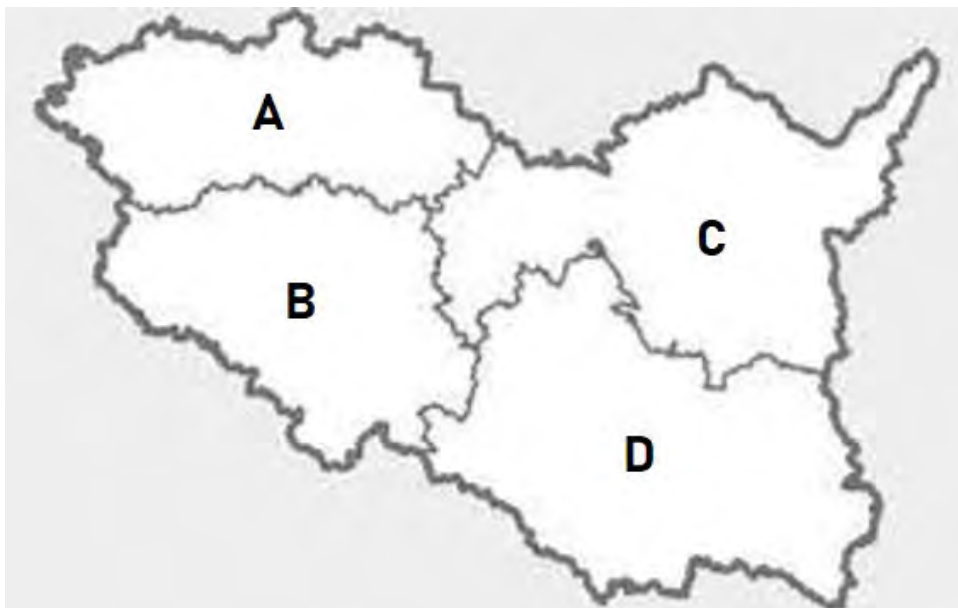
3)

.....

.....

.....

Okresy Pardubického kraje

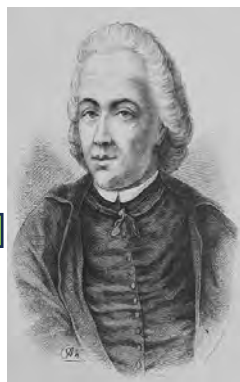
Přiřaďte podle následujících popisů do mapy jednotlivé okresy:

1. Jediný okres v kraji, který sousedí s cizím státem, má centrum v Ústí nad Orlicí.
2. Okres s centrem ve Svitavách sousedí se třemi kraji a okresy Ústí nad Orlicí a Chrudim.
3. Jeho jižním sousedem je Kraj Vysočina, sousedí se všemi okresy Pardubického kraje. Centrem je Chrudim.
4. Severní hranicí sousedí kraj s centrem v Pardubicích s Královéhradeckým krajem, sousedí také se dvěma okresy Středočeského kraje.

Osobnosti Pardubického kraje

Doplňte jména osobností. Pokud nevíte, využijte k řešení internet nebo odbornou literaturu: Správnost odpovědí si zkontrolujte na konci publikace.

rodák z Helvíkovic u Žamberka, teolog,
přírodovědec, vynálezce bleskosvodu

technik, lesník a vynálezce původem
z Chrudimi, vynálezce lodního šroubu

cestovatel, podnikl dvě africké expedice,
velkou část jeho sbírek uchovává Africké
muzeum v Holicích

pardubický inženýr, letecký konstruktér,
pilot proslavený dálkovými lety

O kraji

Vyhledejte na internetu potřebné informace a doplňte je do pracovního listu:

Rozloha kraje:

Počet obyvatel:

Hustota obyvatel:

Stručná charakteristika hospodářství kraje (uvedte tři různé informace):

1)

.....

.....

.....

2)

.....

.....

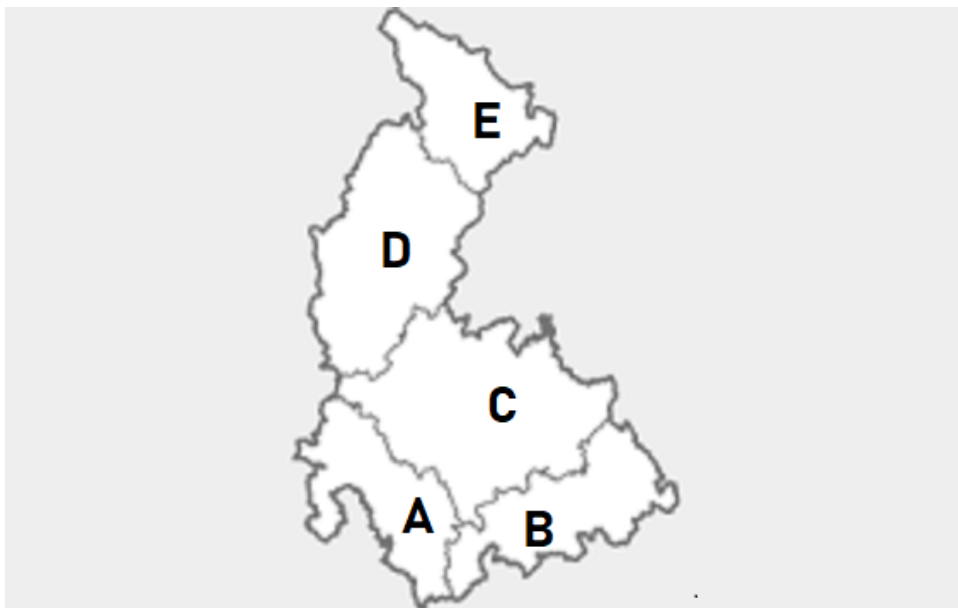
.....

3)

.....

.....

Okresy Olomouckého kraje

Přiřaďte podle následujících popisů do mapy jednotlivé okresy:

1. Nejdelší hranici má okres s centrem v Jeseníku s Polskem.
2. Okres s centrem v Olomouci sousedí s dalšími třemi okresy Olomouckého kraje.
3. Jižním sousedem okresu s centrem v Šumperku je okres Olomouc, severním okres Jeseník.
4. Okres s centrem v Přerově jako jediný z Olomouckého kraje sousedí se Zlínským i Moravskoslezským krajem.
5. Jako jediný okres kraje sousedí s Jihomoravským krajem, dotýká se také Zlínského a Pardubického kraje. Centrem je Prostějov.

Osobnosti Olomouckého kraje

Doplňte jména osobností. Pokud nevíte, využijte k řešení internet nebo odbornou literaturu: Správnost odpovědí si zkontrolujte na konci publikace.

absolvent litovelského gymnázia, jako student Karlovy univerzity smrtelně zraněn při manifestaci 28. října 1939

básník, rodák z Prostějova, výrazná osobnost poezie prvních let po 1. světové válce, autor sbírky *Host do domu*

prostějovský rodák, světově uznávaný vědec a vynálezce; objevil silon, kontaktní čočky

zakladatel Lázní Jeseník, po něm pojmenován obklad, když nemocnému potřebujeme snížit teplotu

O kraji

Vyhledejte na internetu potřebné informace a doplňte je do pracovního listu:

Rozloha kraje:

Počet obyvatel:

Hustota obyvatel:

Stručná charakteristika hospodářství kraje (uvedte tři různé informace):

1)

.....

.....

.....

2)

.....

.....

.....

3)

.....

.....

.....

Moravskoslezské okresy

Přiřaďte podle následujících popisů do mapy jednotlivé okresy:

1. Okres Ostrava-město sousedí se všemi okresy kraje kromě Bruntálu.
2. Okres se sídlem v Novém Jičíně jako jediný okres kraje sousedí s Olomouckým i Zlínským krajem.
3. Okres s centrem v Karviné má nejdelší hranici s Polskem. Jeho jižním sousedem je okres Frýdek-Místek.
4. Východní soused okresu Bruntál sousedí také s Polskem a Olomouckým krajem. Jeho centrem je Opava.
5. Jako jediný okres České republiky sousedí se Slovenskem i Polskem. Jeho centrem je Frýdek-Místek.
6. Nejjzápadněji položený okres kraje sousedí s Polskem a několika okresy Olomouckého kraje. Centrem okresu je Bruntál.

Osobnosti Moravskoslezského kraje

Doplňte jména osobností. Pokud nevíte, využijte k řešení internet nebo odbornou literaturu: Správnost odpovědí si zkontrolujte na konci publikace.

rodák z Příboru, lékař, psycholog,
zakladatel psychoanalýzy, většinu
života prožil ve Vídni

přírodovědec, zakladatel genetiky,
objevitel základních zákonů dědičnosti,
rodák z Hynčic, v Brně je po něm
pojmenována univerzita

zakladatel moderního českého
dějepisectví, politik, autor
monumentálních *Dějín národu českého
v Čechách a v Moravě*

světoznámý skladatel, rodák z Hukvald,
autor oper podle literárních děl, časté
motivy hudby moravských regionů

Moravskoslezská kultura

Přiřaďte jednotlivá slovní spojení k obrázkům: Slovní spojení můžete přiřadit k jednomu nebo více obrázkům: Správnost odpovědí si zkontrolujte na konci publikace.

- 1) hudební festival
- 2) industriální památka
- 3) rozhledna Bolt Tower
- 4) moderní umění v továrně

A**B****C****D****E**

O kraji

Vyhledejte na internetu potřebné informace a doplňte je do pracovního listu:

Rozloha kraje:

Počet obyvatel:

Hustota obyvatel:

Stručná charakteristika hospodářství kraje (uvedte tři různé informace):

1)

.....

.....

.....

2)

.....

.....

.....

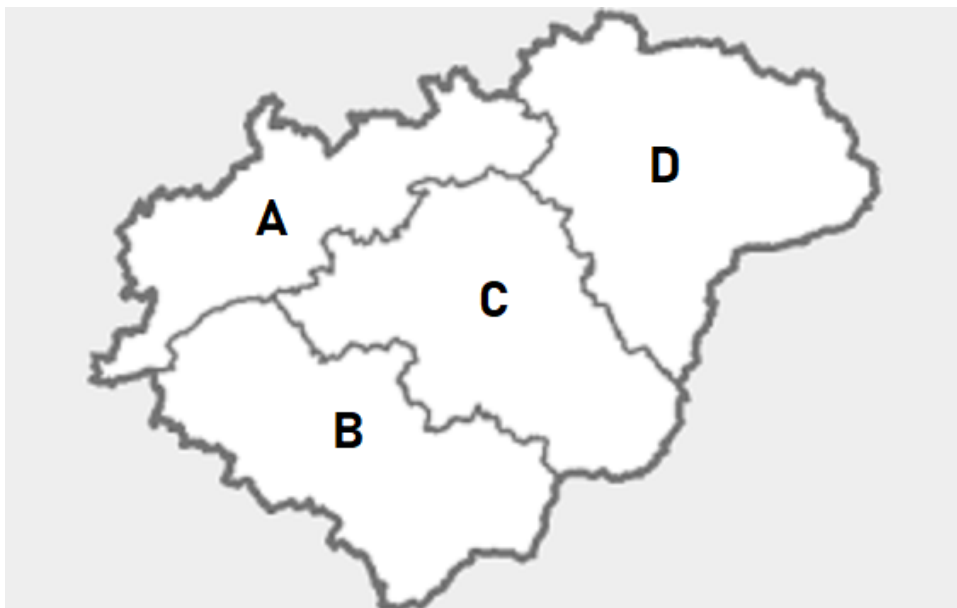
3)

.....

.....

.....

Okresy Zlínského kraje

Přiřadte podle následujících popisů do mapy jednotlivé okresy:

1. Jižní soused okresů Vsetín a Kroměříž sousedí rovněž se Slovenskem. Jeho centrem je Zlín.
2. Okres s centrem ve Vsetíně sousedí s Olomouckým a Moravskoslezským krajem, na východě je jeho sousedem Slovensko.
3. Severní soused okresu Hodonín v Jihomoravském kraji je také slovenským sousedem. Centrem okresu je Uherské Hradiště.
4. Jako jediný sousedí okres s centrem v Kroměříži s Olomouckým a Jihomoravským krajem a zároveň se všemi okresy Zlínského kraje.

Osobnosti Zlínského kraje

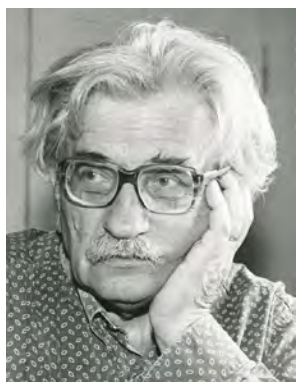
Doplňte jména osobností. Pokud nevíte, využijte k řešení internet nebo odbornou literaturu: Správnost odpovědí si zkontrolujte na konci publikace.

olympijský vítěz v bězích na dlouhých tratích, ve Zlíně objevili jeho talent a tam také trénoval

zlínský průmyslník, zakladatel řady firem doma i v zahraničí, aplikoval u nás moderní americké podnikatelské činnosti

světově proslulá architektka, zlínská rodačka, autorka zdejšího Kongresového centra, řady staveb v Anglii

spisovatel, moravský patriot, autor *Dvou tisíc slov* (1968)

O kraji

Vyhledejte na internetu potřebné informace a doplňte je do pracovního listu:

Rozloha kraje:

Počet obyvatel:

Hustota obyvatel:

Stručná charakteristika hospodářství kraje (uvedte tři různé informace):

1)

.....

.....

.....

2)

.....

.....

.....

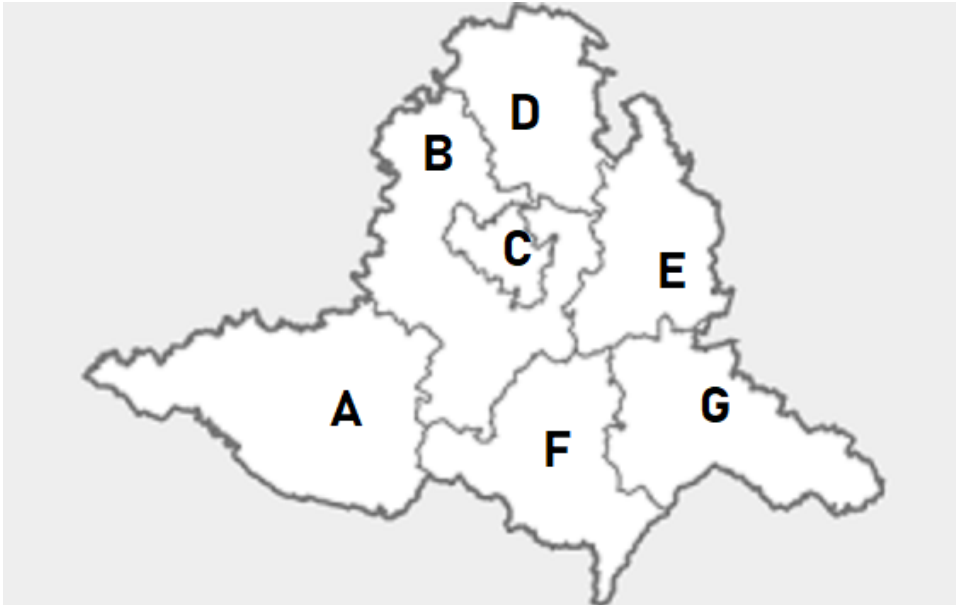
3)

.....

.....

.....

Jihomoravské okresy

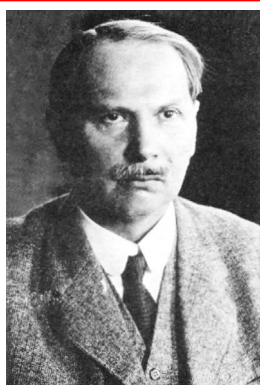
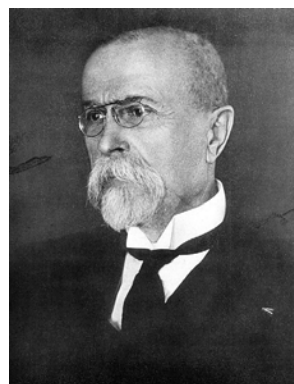
Přiřaďte podle následujících popisů do mapy jednotlivé okresy:

1. Jde o nejsevernější okres kraje s centrem v Blansku.
2. Okres obklopuje největší město kraje, na západě sousedí s Vysočinou.
3. Jižní hranicí okresu s centrem ve Vyškově jsou hodonínský a břeclavský okres.
4. Okres s centrem v Břeclavi je pohraničním okresem, kromě toho sousedí s dalšími čtyřmi okresy Jihomoravského kraje.
5. Na jihu tvoří hranici okresu státní hranice se Slovenskem, na západě okres, jehož centrem je Hodonín, sousedí s okresem Břeclav.
6. Jediný okres, který nesousedí s jiným krajem, tvoří hospodářské, kulturní a správní centrum kraje, druhé největší město České republiky.
7. Jižním sousedem okresu je Rakousko, centrem pak druhé největší město kraje Znojmo, na východě sousedí s okresy Brno-venkov a Břeclav.

Osobnosti Jihomoravského kraje

Doplňte jména osobností. Pokud nevíte, využijte k řešení internet nebo odbornou literaturu: Správnost odpovědí si zkontrolujte na konci publikace.

pocházel z Hodonína, sociolog, filozof,
první československý prezident

rakouský inženýr, vynálezce turbíny,
působil na brněnské Vysoké škole
technické

světově proslulý český secesní malíř,
grafik, designér z Ivančic

brněnský představitel moderní
architektury, autor po něm nazývané
slavné funkcionalistické (také
Müllerovy) vily v Praze

O kraji

Vyhledejte na internetu potřebné informace a doplňte je do pracovního listu:

Rozloha kraje:

Počet obyvatel:

Hustota obyvatel:

Stručná charakteristika hospodářství kraje (uvedte tři různé informace):

1)

.....

.....

.....

2)

.....

.....

.....

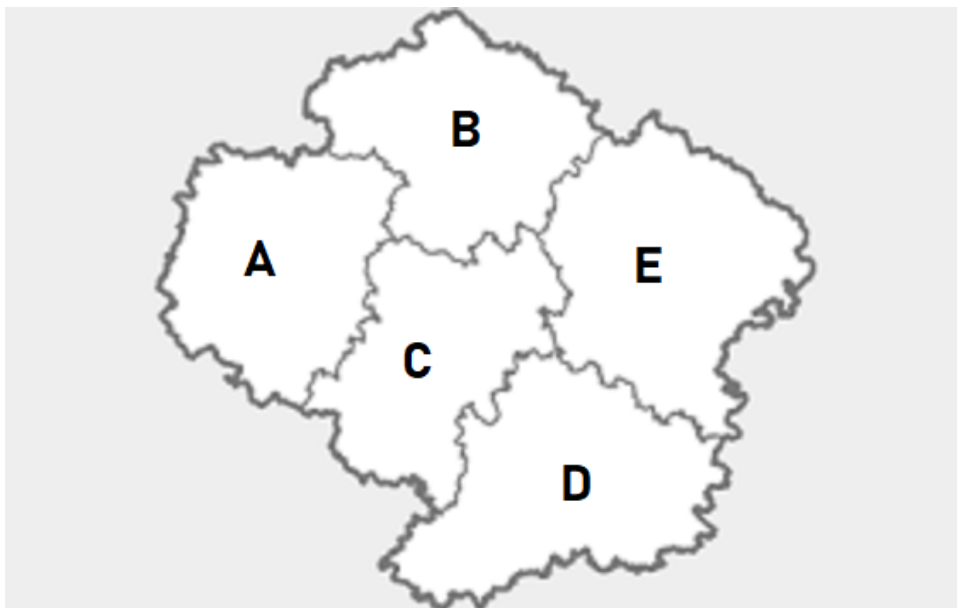
3)

.....

.....

.....

Okresy Kraje Vysočina

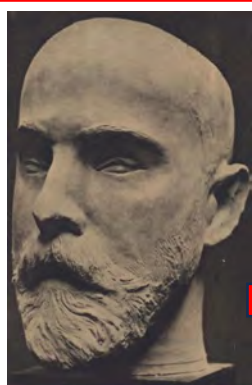
Přiřaďte podle následujících popisů do mapy jednotlivé okresy:

1. Severní hranici okresu Havlíčkův Brod tvoří Středočeský a Pardubický kraj.
2. Okres s centrem v Jihlavě je jediným okresem Kraje Vysočina, který sousedí se všemi okresy kraje.
3. Na jihu a západě okres s centrem v Pelhřimově sousedí s jihočeskými okresy Tábor a Jindřichův Hradec.
4. Na severu okres s centrem ve Žďáru nad Sázavou sousedí s okresy Chrudim a Svitavy v Pardubickém kraji, východní hranici tvoří Jihomoravský kraj.
5. Nejjižnější okres kraje s centrem v Třebíči má za sousedy jen dva okresy tohoto kraje, na jihu a částečně i západě sousedí s Jihomoravským a Jihočeským krajem.

Osobnosti Kraje Vysočina

Doplňte jména osobností. Pokud nevíte, využijte k řešení internet nebo odbornou literaturu: Správnost odpovědí si zkontrolujte na konci publikace.

v Lipnici nad Sázavou trávil závěr života, vznikly zde *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války*

rodák z Okrouhlice na Havlíčkobrodsku, avantgardní malíř první poloviny 20. století

zakladatel české žurnalistiky, literární kritiky a satiry, přídomek odvozen od místa jeho narození nedaleko Přibyslavi

hudební základy dostal od jihlavských hudebníků; rodák z Kaliště u Pelhřimova je významný skladatel symfonické hudby

O kraji

Vyhledejte na internetu potřebné informace a doplňte je do pracovního listu:

Rozloha kraje:

Počet obyvatel:

Hustota obyvatel:

Stručná charakteristika hospodářství kraje (uvedte tři různé informace):

1)

.....

.....

.....

2)

.....

.....

.....

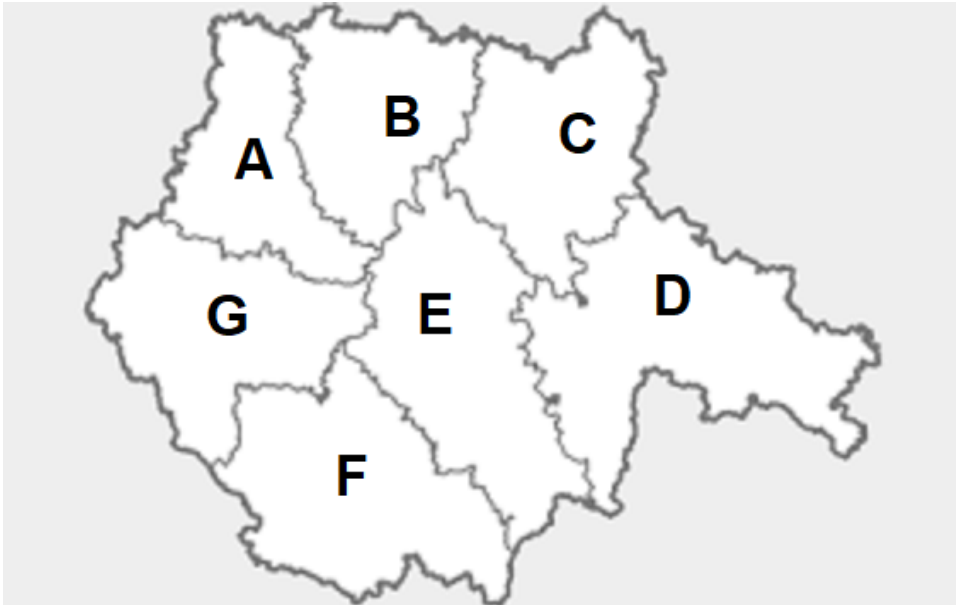
3)

.....

.....

.....

Jihočeské okresy

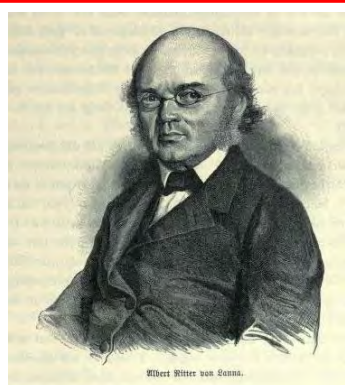
Přiřaďte podle následujících popisů do mapy jednotlivé okresy:

1. Soused Plzeňského i Středočeského kraje s centrem ve Strakonících.
2. Další z okresů tvořících severní část kraje, západní soused táborského okresu. Centrem je Písek.
3. Nejjižnější okres České republiky, část okresu tvoří pohoří Šumava. Centrem okresu je Český Krumlov.
4. Okres ležící mezi českokrumlovským a jindřichohradeckým okresem, centrem je krajské město České Budějovice.
5. Rozlohou největší jihočeský okres s centrem v Jindřichově Hradci, na východě malým výběžkem zasahuje až na Moravu.
6. Na jihu a jihozápadě okresu tvoří hory přirozenou historickou státní hranici s Rakouskem a Německem, centrem jsou Prachatice.
7. Okres v severní části kraje, jeho osou je řeka Lužnice. Jeden ze dvou jihočeských okresů sousedících s Krajem Vysočina. Centrem je Tábor.

Osobnosti Jihočeského kraje

Doplňte jména osobností. Pokud nevíte, využijte k řešení internet nebo odbornou literaturu.

světoznámá operní pěvkyně, jejím oblíbeným místem a útočištěm byl zámek ve Stráži nad Nežárkou

průmyslník, lodmistr, stavitel, obchodník, provozoval dopravu na Vltavě, splavňoval další řeky, stavěl železnice, mosty...

českobudějovická rodačka, zpěvačka, její píseň je jedním ze symbolů listopadu 1989, členka Golden Kids

šlechtic, poslední člen svého rodu, majitel rozsáhlých jihočeských panství

Holašovice

Přečtěte si následující text a řešte úlohy pod ním: Správnost odpovědí si zkontrolujte na konci publikace.

Nedaleko města České Budějovice leží vesnice Holašovice, která je stejně jako Český Krumlov zapsána mezi památky UNESCO. V této vesnici můžeme dodnes vidět, jak se ve středověku řadily budovy, jak byly navzájem propojeny zdmi a brankami. Důležitá je pro vesnici epocha 2. poloviny 19. století, kdy vznikla současná podoba vesnice. Tuto dobu připomíná hlavně 22 nejznámějších statků, které se nacházejí na návsi a reprezentují tzv. selské baroko. Pro tento styl jsou typické vjezdy do statků a malované štíty těchto domů.

- 1) **Napište název města, u kterého se vesnice nachází:**

- 2) **Uveďte, čím je vesnice proslavená:**

- 3) **Napište alespoň dva znaky typické pro selské baroko:**

- 4) **Vysvětlete následující slova a slovní spojení. Můžete využít spojení slov s částmi obrázků.**

- a) branka
- b) náves
- c) malovaný štít
- d) vjezd
- e) statek

Jihočeské rybníkářství

1) Zjistěte názvy největších jihočeských rybníků:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2) Vysvětlete rozdíl mezi rybníkem a jezerem:

3) Napište název ryby, která je v jihočeských rybnících chována nejčastěji:

4) Vysvětlete rozdíl mezi významem slov *chovat* a *pěstovat*:

5) Porovnejte jihočeské rybníkářství s rybníkářstvím země, ve které žijete:

Jihočeské moře

V jižních Čechách se rozkládá největší vodní plocha v České republice. Říká se jí české nebo jihočeské moře – tato vodní nádrž také jako moře slouží. Čeští i zahraniční turisté zde v létě tráví dovolenou jako u moře, provozuje se zde jachting a další vodní sporty. V zimě se okolí nádrže mění ve středisko zimních sportů.

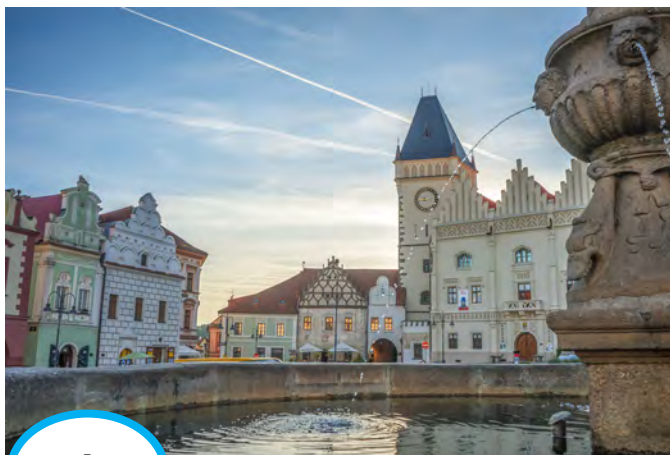
1) Zjistěte název této vodní nádrže:

2) Zjistěte rozlohu vodní nádrže v km²:

3) Zjistěte název největších letovisek (městeček) na březích nádrže:

Zajímavá místa kraje

Poznejte (nebo zjistěte) podle jednoduchých informací jednotlivá místa v kraji:

A

centrum husitského hnutí v 15. století

B

nejvýstavnější městské sídlo
Rožmberků v jižních Čechách

C

zámek nedaleko Českých Budějovic,
jeden z nejznámějších zámků v republice

nejvýznamnější centrum jihočeského
rybníkářství

D

Husitské válečnictví

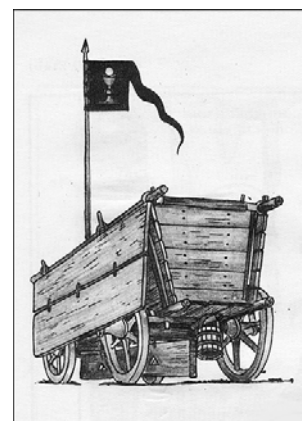
Jihočeský kraj se výrazně zapsal do dějin husitství, to zase ovlivnilo vývoj válečnictví. Podívejte se na následující video na webových stránkách muzea v jihočeském Táboře a s jeho pomocí řešte úlohy v pracovním listu.

Video:

Husitský bojový vůz aneb Jak válčili husité?

<https://www.husitskemuzeum.cz/?s=zbran%C4%9B&lang=cs>

Posuďte na základě videa výhody a nevýhody bojového vozu:

Na následujícím odkazu si vyzkoušejte, jak jste si zapamatovali husitské zbraně:

<https://wordwall.net/cs/resource/2868434/husitsk%C3%A9-zbran%C4%9B>

O kraji

Vyhledejte na internetu potřebné informace a doplňte je do pracovního listu:

Rozloha kraje:

Počet obyvatel:

Hustota obyvatel:

Stručná charakteristika hospodářství kraje (uvedte tři různé informace):

1)

.....

.....

.....

2)

.....

.....

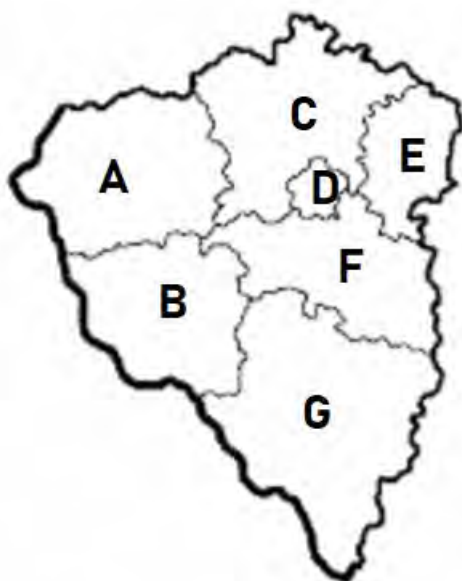
.....

3)

.....

.....

Okresy Plzeňského kraje

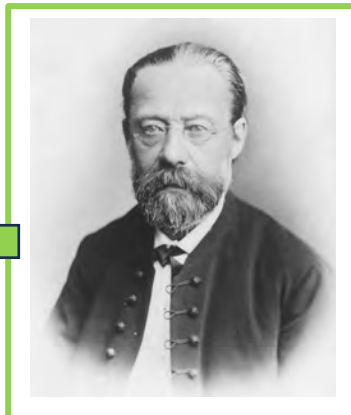
Přiřaďte podle následujících popisů do mapy jednotlivé okresy:

1. Nejmenší okres kraje – Plzeň-město – tvoří území krajského města a několika dalších obcí.
2. Okres Plzeň-jih se rozkládá jižně od krajského města. Jeho jižním sousedem je okres Klatovy.
3. Okres s centrem v Klatovech jako jediný sousedí zároveň s Německem a Jihočeským krajem.
4. Okres se sídlem v Tachově jako jediný okres kraje sousedí s Karlovarským krajem a zároveň s Německem.
5. Soused okresů Plzeň-jih, Klatovy a Tachov sousedí také s Německem. Jeho centrem jsou Domažlice.
6. Západní soused Středočeského kraje se sídlem v Rokycanech je ze západu obklopen plzeňskými okresy.
7. Okres Plzeň-sever je sousedem Ústeckého, Středočeského a Karlovarského kraje, sousedí také s oběma dalšími plzeňskými okresy.

Osobnosti Plzeňského kraje

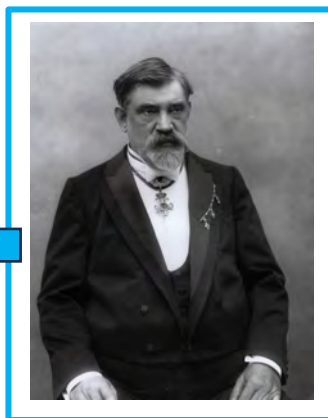
Doplňte jména osobností. Pokud nevíte, využijte k řešení internet nebo odbornou literaturu: Správnost odpovědí si zkontrolujte na konci publikace.

hudební skladatel, v letech 1840–1843 studoval na plzeňském gymnáziu

zakladatel nejdůležitějšího zbrojařského podniku v Rakousku-Uhersku, sídlícího v Plzni

průmyslník, podnikatel, elektrotechnik narozený na Klatovsku, v Plzni vyráběl obloukové lampy

dramatik 19. století, autor dramatických báchorek, zemřel v Plzni roku 1856

Hrad Rabí

Co se historie týče, počátky hradu Rabí jsou stále zahaleny tajemstvím. Zdá se, že hrad v první polovině 14. století založili páni z Rýzmberka. Rabí se stalo jejich rodovým sídlem a zároveň mělo v oblasti horního Pootaví plnit různé obranné úkoly.

Na konci 14. nebo na počátku 15. století rozšířili páni z Rýzmberka původní tvrz a posílili obranyschopnost svého sídla. Úprava hradního areálu se ukázala být velmi prozíravým počinem. Po vypuknutí ozbrojeného konfliktu mezi stoupenci a odpůrci Husova učení se páni z Rýzmberka přiklonili ke králi Zikmundovi Lucemburskému a aktivně vystupovali proti husitskému hnutí. Není divu, že vojska vedená Janem Žižkou z Trocnova hrad dvakrát oblehla a dobyla, a to v letech 1420 a 1421. Za druhý úspěch však husitský hejtman zaplatil vysokou cenu, neboť před rabskými hradbami přišel o své pravé oko. Během dobývání husité Rabí značně poškodili, ovšem tehdejší majitelé získali za svou oddanost „ryšavému králi“ finanční vyrovnání, a tak mohli hrad obnovit.

(<https://www.hrad-rabi.cz/cs/o-hradu/strucna-historie>)

- 1) Najděte v textu informaci, čím byl hrad Rabí důležitý pro život Jana Žižky:**
- 2) Která událost se v textu skrývá za ozbrojeným konfliktem „mezi stoupenci a odpůrci Husova učení“?**
 - a) husitské války
 - b) třicetiletá válka
 - c) bitva na Vítkově
 - d) obléhání Vyšehradu
- 3) Hodně slavnou událostí, ke které došlo na území dnešního Plzeňského kraje v roce 1431, byla bitva husitů s křižáky, která vlastně ani žádnou bitvou nebyla. Zjistěte, u kterého města k události došlo:**

O kraji

Vyhledejte na internetu potřebné informace a doplňte je do pracovního listu:

Rozloha kraje:

Počet obyvatel:

Hustota obyvatel:

Stručná charakteristika hospodářství kraje (uvedte tři různé informace):

1)

.....

.....

.....

2)

.....

.....

.....

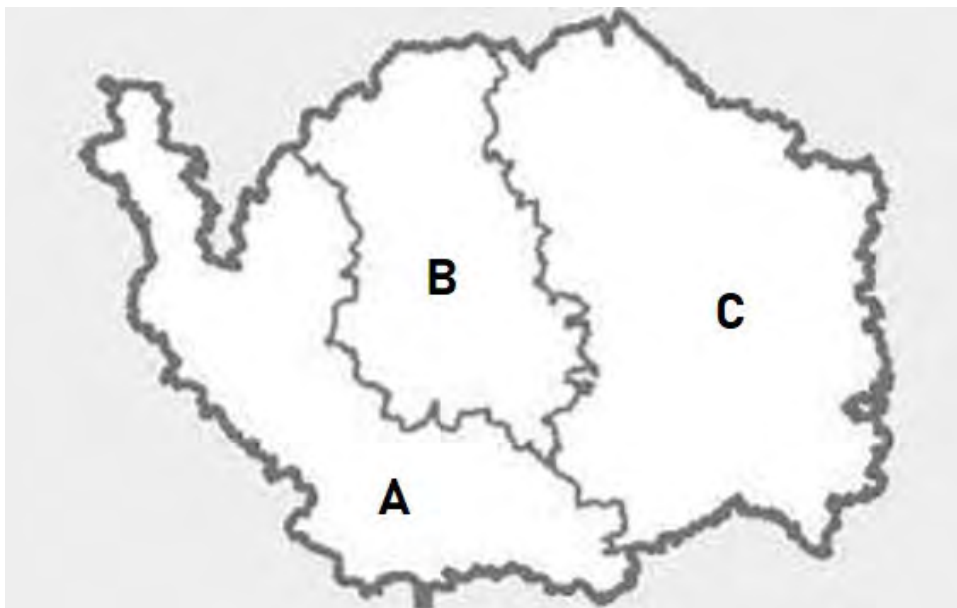
3)

.....

.....

.....

Okresy Karlovarska

Přiřaďte podle následujících popisů do mapy jednotlivé okresy:

1. Okres s centrem v Karlových Varech zabírá východní část kraje, sousedí s Ústeckým i Plzeňským krajem.
2. Na severu okres, jehož centrem je Sokolov, sousedí s Německem, na východní hranici je sousedem Karlovarský kraj.
3. Nejzápadnější okres České republiky má delší hranici s Německem než s okresy Karlovarského kraje. Centrem okresu je Cheb.

Osobnosti Karlovarského kraje

Doplňte jména osobností. Pokud nevíte, využijte k řešení internet nebo odbornou literaturu: Správnost odpovědí si zkontrolujte na konci publikace.

světově známý německý spisovatel, autor *Fausta*, v kraji pobýval opakovaně, zejména v Karlových Varech

obchodník a lékárník z Karlových Varů, první producent známého bylinného likéru

rytec skla, karlovarský podnikatel, zakladatel světoznámé sklárny nesoucí jeho příjmení

karlovarský podnikatel, vybudoval základy úspěšného obchodu se zdejší minerální vodou

O kraji

Vyhledejte na internetu potřebné informace a doplňte je do pracovního listu:

Rozloha kraje:

Počet obyvatel:

Hustota obyvatel:

Stručná charakteristika hospodářství kraje (uvedte tři různé informace):

1)

.....

.....

.....

2)

.....

.....

.....

3)

.....

.....

.....

Okresy Ústeckého kraje

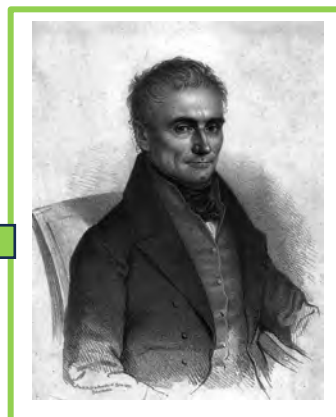
Přiřaďte podle následujících popisů do mapy jednotlivé okresy:

1. Okres s centrem v Teplicích sousedí se čtyřmi okresy Ústeckého kraje, na severu je jeho sousedem Německo.
2. Západním sousedem okresu s centrem v Chomutově je Karlovarský kraj, sousedí i se dvěma okresy Ústeckého kraje a Německem.
3. Sousedem okresu s centrem v Ústí nad Labem na celé jižní hranici je okres Litoměřice, na západě sousedí s okresem Teplice.
4. Vedle čtyř okresů Ústeckého kraje sousedí okres s centrem v Lounech také s Karlovarským, Plzeňským a Středočeským krajem.
5. Také okres s centrem v Litoměřicích sousedí se čtyřmi okresy Ústeckého kraje, jeho sousedy jsou také Středočeský a Liberecký kraj.
6. Severním sousedem okresu s centrem v Mostě je Německo, na celé jižní hranici sousedí s okresem Litoměřice, na západě s okresem Chomutov.
7. Nejsevernější okres kraje i České republiky s centrem v Děčíně má nejdelší hranici s Německem, sousedí také s Libereckým krajem a dvěma okresy Ústeckého kraje.

Osobnosti Ústeckého kraje

Doplňte jména osobností. Pokud nevíte, využijte k řešení internet nebo odbornou literaturu: Správnost odpovědí si zkontrolujte na konci publikace.

biolog, filozof, básník, zakladatel rytířského rodu, dal jméno ústecké univerzitě

benátský spisovatel, diplomat, v závěru života pobýval na zámku v Duchcově

spisovatel, představitel romantismu, zakladatel moderní české poezie, zemřel v Litoměřicích

mytický český panovník, manžel kněžny Libuše, zakladatel panovnického rodu

Řešení vybraných pracovních listů

Řešení pracovních listů označených číslovkou I zde neuvádíme. Jedná se o základní, jednoduše dohledatelné zeměpisné informace. V případě stručné hospodářské charakteristiky kraje je správná odpověď každá, která zachycuje pravdivou informaci o hospodářství kraje, bez nároku na pořadí a důležitost dané charakteristiky – nezáleží na tom, pod kterým bodem je v případě Jihočeského kraje uvedeno rybníkářství, podstatné je, aby bylo zastoupeno, třeba i pod označením potravinářství. Chybnou odpovědí jsou zde odpovědi zcela nesmyslné (např. charakteristika Jihočeského kraje jako centra chemického průmyslu apod.).

Podobně není uváděno řešení u široce otevřených úloh, kde není možné jediné správné řešení uvést.

Řešení pracovních listů II

Hlavní město Praha: 1. např. centrální, střední Čechy, uprostřed; 2. a) Děčín, Mělník...
b) Cheb, Rakovník; c) Kolín, Pardubice; d) Benešov, Tábor; 3. severovýchodním

Středočeský: A – 1, B – 5, C – 2, D – 6, E – 4, F – 9, G – 11, H – 10, I – 3, J – 8, K – 12, L – 7

Liberecký: A – 4, B – 2, C – 3, D – 1

Královéhradecký: A – 2, B – 3, C – 1, D – 4, E – 5

Pardubický: A – 4, B – 3, C – 1, D – 2

Olomoucký: A – 5, B – 4, C – 2, D – 3, E – 1

Moravskoslezský: A – 6, B – 4, C – 2, D – 1, E – 3, F – 5

Zlínský: A – 4, B – 3, C – 1, D – 2

Jihomoravský: A – 7, B – 2, C – 6, D – 1, E – 3, F – 4, G – 5

Kraj Vysočina: A – 3, B – 1, C – 2, D – 5, E – 4

Jihočeský: A – 1, B – 2, C – 7, D – 5, E – 4, F – 3, G – 6

Plzeňský: A – 4, B – 5, C – 7, D – 1, E – 6, F – 2, G – 3

Karlovarský: A – 3, B – 2, C – 1

Ústecký: A – 2, B – 6, C – 1, D – 3, E – 7, F – 5, G – 4

Řešení pracovních listů III

Praha: Jaroslav Seifert, Věra Čáslavská, Franz Kafka, Václav Hollar

Středočeský: Sv. Ludmila, Jan Palach, Antonín Dvořák, Josef Lada

Liberecký: Johann Liebieg, Vlasta Burian, Karel Kramář, František Xaver Šalda

Královéhradecký: Karel Jaromír Erben, Albrecht z Valdštejna, Karel Čapek, Božena Němcová

Pardubický: Prokop Diviš, Josef Ressel, Emil Holub, Jan Kašpar

Olomoucký: Jan Opletal, Jiří Wolker, Otto Wichterle, Vinzenz Priessnitz

Moravskoslezský: Sigmund Freud, Johann Gregor Mendel, František Palacký, Leoš Janáček

Zlínský: Emil Zátopek, Tomáš Baťa, Eva Jiřičná, Ludvík Vaculík

Jihomoravský: T. G. Masaryk, Viktor Kaplan, Alfons Mucha, Adolf Loos

Kraj Vysočina: Jaroslav Hašek, Jan Zrzavý, Karel Havlíček Borovský, Gustav Mahler

Jihočeský: Ema Destinová, Vojtěch Lanna, Marta Kubišová, Petr Vok z Rožmberka

Plzeňský: Bedřich Smetana, Emil Škoda, František Křižík, Josef Kajetán Tyl

Karlovarský: Johann Wolfgang von Goethe, Josef Becher, Ludwig Moser, Heinrich von Mattoni

Ústecký: Jan Evangelista Purkyně, Giacomo Casanova, Karel Hynek Mácha, Přemysl Oráč

Další řešení

Praha:

PL IV: A – D. Černý: sochy bronzových miminek na Kampě; B – Anna Chromy: Plášť svědomí, u Stavovského divadla; C – J. Róna: Pomník Franze Kafky, Staré Město; D – výtvarná skupina Cracking Art Group: Žlutí tučňáci na Vltavě

PL VIII: A – Staroměstský orloj; B – Svatovítský chrám; C – Prašná brána; D – Tančící dům, E – Karlův most

Středočeský kraj:

PL IV: A – Karlštejn, B – Křivoklát; C – Krakovec; D – chrám sv. Barbory v Kutné Hoře; E – Konopiště

Liberecký:

PL IV: A – radnice v Liberci; B – Ještěd; C – Bezděz

Královéhradecký:

PL IV: A – Jičín; B – Náchod; C – Hradec Králové

Moravskoslezský:

PL IV: A – 2, 4; B – 1, C – 2, 3; D – 2; E – 4

Jihočeský:

PL IV: 1 – České Budějovice; 2 – památka UNESCO; 3 – vjezdy do statků, malované štíty; 4 a) prostupy mezi objekty (uzavíratelné), také vstupní dveře do domu; b) vesnické „náměstí“; c) trojúhelníkové čelo domu; d) velká vrata; e) dům s hospodářským zázemím

PL V: 1 – Rožmberk, Horusický rybník, Bezdrev, Dvořiště, Velký Tisý, Záblický rybník, Dehtář, Staňkovský rybník, Velká Holná, Svět, Bošilecký rybník...; 2 – uměle vybudovaná vodní plocha s hrází – přírodní, bez lidského zásahu vzniklá vodní plocha; 3 – kapr; 4 – chovají se živočichové, pěstují rostliny

PL VI: 1 – Vodní nádrž Lipno (Lipno); 2 – 48,7 km²; 3 – Lipno nad Vltavou, Černá v Pošumaví, Horní Planá, Frymburk, Nová Pec, Přední Výtoň

PL VII: A – Tábor; B – Český Krumlov; C – Hluboká (nad Vltavou); D – Třeboň

Plzeňský kraj:

PL IV: 1 – přišel zde o oko; 2 – a) 3 – Domažlice

Zdroje

Vedle zdrojů a odkazů přímo citovaných v pracovních listech byly k vývoji metodického materiálu použity obrázky z <https://pixabay.com/> a [https://cs.wikipedia.org/wiki/Wikimedia Commons](https://cs.wikipedia.org/wiki/Wikimedia_Commons), všechny volné i pro komerční užití a bez další nutnosti uvádět zdroj. Proto nejsou tyto zdroje u obrázků v pracovních listech uváděny.

Aktuální verze RVP ZV s vyznačenými posledními změnami (které se vesměs nedotýkají tohoto metodického materiálu) je dostupná zde: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavacici-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>

